

Oorlog en Vrede...

Ooit had André Deconinck het idee apotheker te worden. Een intentie waar het uitbarsten van de tweede wereldoorlog een voer voor zette. Dat neemt zijn vreugde en fierheid niet weg het naderhand nog tot treinchef bij het Spoor te hebben gebracht. Het grootste geluk dat hem ooit beschoren werd bekend hij eerlijk, was de dag dat hij Simontje Pieren tot vrouw nam. Zonen Ronny (45), sociaal werker kliniek voor gedrogeerden en alcoholisten ; en Marc (40) treinwachter aan 't Spoor... en fijnbesnaard kunst schilder maakten de bekroning van hun huwelijksgeluk uit. Wat André voor 1998 toewenst : méér verdraagzaamheid... en minde geldzucht !

Vandaag geen sportvedette aan het woord, noch topambtenaar of raspolitieker. We hebben het over een vriend van 76 lentes wiens leven op zijn achttiende een haarspeldbocht maakte, toen de oorlog uitbrak en hij met naaste familie en een valies vol noodwendigheden halsoverkop met de laatste maalboot naar Engeland toog. Met André Deconinck maken we een brok vóóroorlogse vrede mee, vooraleer doorheen een ijselijke oorlogstragiek terug de warmte van een eigen nest op te vinden. Al diende hiervoor een prijs van miljoenen onschuldige mensenlevens betaald...

Eens matroos aan de staatspakketboten ging Edward Deconinck in 1914-18 bij de marine. Na de eerste wereldoorlog zou hij nooit meer dezelfde zijn. Vrouwtje Esther Poelaert schonk hem op 19 augustus 1921 een zoon, André. Elf maanden later overleed Edward op zijn achten-twintigste...

Vlaamse colère bij Kermesse Flamande

De klok terugdraaien naar de dertiger jaren betekent nogal wat. André liep kleuterschool bij de nonnen om later over te schakelen naar het Onze-Lieve-Vrouwe College voor lager en middelbaar. Op zich was hij een *grote mond* die zich nooit liet doen, maar niettemin nog altijd 70 percent haalde. Muziek en kunst waren hem vreemd, maar met het college-team kon hij als voetbalmidvelder nogal wat uitwinnen.

Een collegestudent vóór de oorlog was nog een beetje 't een en 't ander. In tegenstelling met de atheneumstudenten — buiten de schoolpoort vrije vogels die om een stoeipartijtje met meisjes niet berispt werden — mochten de collegejongens gewoon niet in het Leopoldpark gezien worden... „Hadden wij achter meisjes gelopen, dan zou dit zeker in de kortste keren aan de oren van de principaal gekomen zijn. Steevast volgde er een berisping... Na drie standjes werd de student gewoon de school uitgezet.”

Die Godsheilige jongelings-tijd toch... en wat ging het er toen toch streng aan toe. Hooguit mocht je naar de 'Volksbond' of Sint-Janse patronaatcinema filmkijken. De andere bioscopen waren ten strengste verboden. Aan religie was er geen tekort. Dageelijks diende er mis gehoord en 's zondags was er hoogmis 's morgens en vespers en lof 's namiddags.

— „Ik diende de mis bij de Dominikanerpaters. Eerwaarde Stasse, die tamelijk hardhorig was, zal er wel nooit achtergekomen zijn waarom zoveel zondaars speciaal voor *zijn* biechtkotje hun opwachting maakten. Het was niet moeilijk, wat je ook mispeuterde... met drie Weesgegroeitjes en drie Onze Vaders kwam je er van af!” Tijd... toen de galerijen vanaan het vroegere Palace Hotel vertrokken en Thermen meegerekend tot aan de Koninklijke Villa doorliepen. Tijd ook dat de Vlamen de ruiten van de fotokastjes van Cine Forum verbreuzelden toen *Kermesse Flamande* er liep en universiteitstudenten de Franse benaming op de straatborden afkrasten. Om niet te spreken

van het blote madammenbeeld van de Parkpergola dat in het water werd gekanteld...

Toen Chamberlain Hitler opvrijde...

1939 was het jaar dat Hitler tot in het belachelijke opgevrijd werd door Daladier en Chamberlain in een poging de tweede wereldoorlog te vermijden. Het nerveuze België dat onafhankelijkheid nastreefde kondigde niettemin, voor haar eigen veiligheid, de mobilisatie af. Dagen waarbij de soldaat overalwaar met veldkeuken, munitie en wapens het straatbeeld beheerste. Allemaal tevergeefs, want op 10 mei 1940 veegde den Dolf het niet-aanvalspact aan zijn bottines en viel hij ons land binnen...

— André Deconinck : „dat mijn vader oorlogsinvalide was geweest mochten ma, meetje, tante, nonkel en ikzelf met een maalboot mee naar Engeland. Meer dan wat sa-mengescharrelde noodwendigheden in tas en valies konden niet meegenomen. Het achtergelatene zouden we nooit meer terugzien, want ons huis (hoek Cirkelstraat/Visserskaai) werd tijdens de oorlog platgebombardeerd...”

— *Mensen zaten zeker met de bibber op het lijf ?*

— André Deconinck : „Twee maalboten werden volgestouwd. Het was een gevecht om zo rap mogelijk aan boord te geraken. Met meer dan duizend man is onze maalboot vertrokken. Gendarmes met hoge petten sjouwden op de andere maalboot kleine bakjes aan boord. Men giste dat het om de schatkist van België ging...”

In de eerste dagen na de inval van de Duitsers kregen de Belgische jongeren van 17 tot 18 jaar een officieel papier thuis, met de raad zo vlug mogelijk Frankrijk per fiets op te zoeken om uit de handen van de vijand te blijven. Maar André's moeder reageerde onverbiddelijk : „jij blijft bij mij en gaat mee naar Engeland, want ik wil niet gescheiden worden !”

Koning ter discussie

— Eenmaal in Engeland toegekomen, werden we op een trein gezet richting Londen. Daar werden we in een groot gebouw — Cristal Palace, dunkt me — ondergebracht alwaar, via een controle verdachte personen werden uitgepikt. Op 27 januari 1941 ging André Deconinck binnen in het leger en welbepaald in de Belgische *Brigade Piron*.

— **André Deconinck** : „In het begin waren er nog geen wapens zodat we met een bezemstok het marcheren en presenteren van het geweer dienden aangeleerd. Na verloop van tijd kregen we een 'Lee Endfield', robuust geweer dat het in 1914-18 bijzonder goed had gedaan. Er werd niet veel geschoten. Trouwens wanneer we later in de duinen op patrouille trokken om eventueel

gedropte parachutisten op te speuren, kregen we elk vijf kogels mee... die we 's anderendaags — tot de laatste pegel — moesten teruggeven.”

— *Niet op misprijzen ontvaard toen Leopold III de wapens neergelegde?*

— **André Deconinck** : „Eens liet een Britse soldaat, op mijn Belgische badge doelend, verstaan dat hij het niet op verraders begrepen had...”

— *Nam jij het Koning Leopold III ten kwade?*

— **André Deconinck** : „Ik vond het normaal dat de koning zoveel landgenoten van de dood redde. Een koning is er toch nog altijd om zijn volk te beschermen... en niet om zijn mensen te laten uitmoorden. Vechten tot de laatste man is een middeleeuwse barbaarsheid die hopeloos voorbijgestreefd is. Tijdens de volksraadpleging na de oorlog, kreeg ik de gelegenheid openlijk voor mijn koningsgezindheid uit te komen.”

Met Liberty-ships naar Arromanches...

Nadat Engelsen en Amerikanen er een crezaak van maakten om — spijt enorm verlies aan mensenlevens — de D-Day voor hun rekening te nemen, stevenden ook de Belgen in juni 1944 met Liberty-ships naar Arromanches.

— **André Deconinck** : „In afwachting was Ramsgate onze laatste ligplaats, die de oorlogsgeschiedenis zal ingaan als 'the hell's fyer corner', vanwege het zwaar geschut

van over het kanaal en de Duitse bommenwerpers die niet meer naar London durfden en dan maar hun bommenlast boven de kust losten. De bewoners stelden zich 's avonds met hun slaapzakken veilig in spleten in de krijtrotsen. De soldaten die toen in Ramsgate hebben gelegen ontvingen nadien een decoratie.”

Machteloos als vriend voor je ogen crepeert...

— *Bevel en ontscheping?*

— **André Deconinck** : „Later werden we in camions geladen en naar Southampton gevoerd. We hebben daar dan nog enkele dagen achter prikkeldraad gelegen vooraleer in te schepen op Liberty-ships, grote cargo's die een independent compagnie — zo'n 1500 man plus materiaal — aankunnen. Ik kan je verzekeren dat zo'n opdracht, in de gestelde oorlogsomstandigheden, zelfs de stoerste bonk aangrijpt...”

— *Akelig aanzicht landingsplaats?*

— **André Deconinck** : „Bij daglicht vertrokken bleek de overvaart Southampton - Arromanches korter dan verwacht. Tegenaan het Franse strand lag

er nog een in 't wit geschilderd hospitaalschip met een groot rood kruis bovenop. Gesneuvelden waren reeds afgevoerd. Via de trap of langs een net daalden de soldaten in een amphibieboot, die hen vervolgens naar het strand voerde. Rap en efficiënt klommen we toen de duinen op, om in de kortste keren de parachutistenbrigade Pegasus af te lossen.”

— **André Deconinck** trok mee op patrouille ter verkenning van de vijand. Heel stil, op de buik vooruitkruipend...

— **André Deconinck** : „Tijdens de attack kwam, rechts van ons, een ander peloton in een mijnenveld terecht. Onder hen mijn vriend Raymond Van Remoortele (4.6.1921) die zich niet meer kon bewegen en het almaar uitschreeuwde van de pijn... Geroep die slechts uitstierf toen de Duitsers tegenaan de morgen opnieuw begonnen te schieten. De eerste keer dat je in een heus gevecht belandt. Er wordt van overal geschoten. Ik herinner me dat ons peloton een hele dag schutting zocht in een hoeve. Ik lag achter een dode koe en durfde schier niet meer te bewegen...”

— *Heeft soldaat veiligheidsnormen?*

— **André Deconinck** : „Vast en zeker. Je mag nooit alleen achterblijven of alleen vooruittrekken. Je moet ten alle tijde pogen in contact te blijven met diegenen die zich rechts en links van je bevinden. Je mag nooit je eigen isoleren. Op een slagveld loert de dood overal. Zo was er sergeant Leysen die

tegen zijn mannen zei het schootveld voor de mitrailleur te gaan verkennen.

Bij zijn terugkeer werd hij door zijn eigen mannen neergekogeld. Hij had verzuimd het wachtwoord uit te spreken...

— *Zijn vijanden per slot van rekening ook geen moeders kinderen?*

— **André Deconinck** : „Een beetje cru gezegd moet je als soldaat een goeie portie geluk aan je kant hebben om heelhuids uit die hel te komen. Daarbij is de oorlogstragedie een dubbelsteen met op ieder vlak een andere zielepijn.

We namen eens een Duitse soldaat gevangen, die verklaarde slagen te hebben gekregen van zijn luitenant omdat hij geschreid had.

Reden: hij had een brief van zijn ouders gekregen, die kond maakten dat zijn broer in Rusland gesneuveld was...”

— *Een soldaat is niet veel plezier beschoren?*

— **André Deconinck** : „De keren dat we in die vijf oorlogsjaren op Vera Lyns *Blue Bird* een Engelse brunette tegen de gilet trokken of er bij waren toen een ganse danspiste het uitgerde bij een konte-botsende *Boom's-a-Daisy*, kunnen helaas op de vingers van één hand geteld worden.

De schoonste overwinningssparade zal er nooit in gelukken de oorlogsgruwel te doen vergeten.

Daarvoor is de pijn die Lily Marleen tegen de lantaarn uitschreide té gruwelijk geweest...